

Puerto Rico: Hoe een overzees gebied zijn eigen identiteit kon creëren.

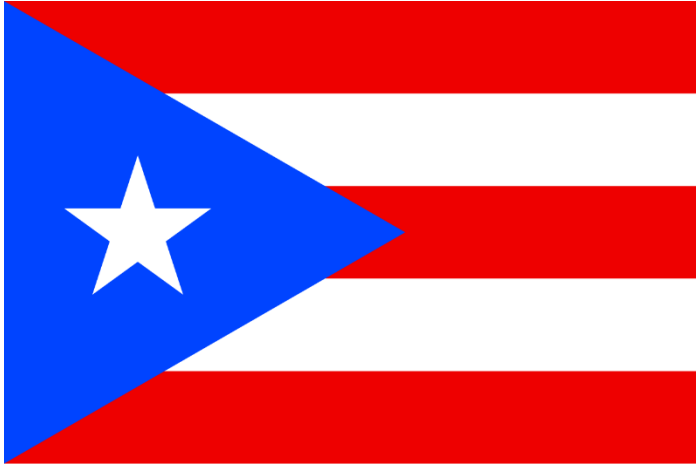
Het is de halftime show van de Super Bowl en artiest Bad Bunny verzorgt het optreden. Vanuit conservatieve delen van de Verenigde Staten klinkt al snel kritiek: waarom wordt er Spaans gezongen tijdens hét Amerikaanse sportevenement? Volgens critici zou dat niet passen bij de “Amerikaanse identiteit”.

Maar juist daar zit de ironie. Bad Bunny is Amerikaans. Hij komt namelijk uit Puerto Rico, een gebied dat officieel onderdeel is van de United States. Mensen die in Puerto Rico geboren worden hebben een Amerikaans paspoort, zijn Amerikaans staatsburger en vallen onder Amerikaanse wetgeving. Toch spreekt de bevolking er voornamelijk Spaans in plaats van Engels en voelt de cultuur voor veel buitenstaanders eerder Latijns-Amerikaans dan typisch Amerikaans aan.

Puerto Rico is daarmee een unieke plek binnen de Verenigde Staten. Het ligt in het Caribisch gebied, heeft een eigen sterke identiteit en verschilt enorm van veel andere Amerikaanse gebieden zoals de Amerikaanse Maagdeneilanden. De combinatie van Spaanse koloniale geschiedenis, Latijns-Amerikaanse cultuur en Amerikaanse politieke invloed maakt Puerto Rico misschien wel een van de meest bijzondere gebieden ter wereld.

Maar hoe is deze situatie eigenlijk ontstaan? Waarom spreekt men in Puerto Rico voornamelijk Spaans? Wat is de geschiedenis van het eiland? En waarom voelt Puerto Rico zo anders aan dan andere Amerikaanse overzeese gebieden? Antwoorden op deze vragen vinden jullie in dit artikel.

Vlag Puerto Rico. Bron: Wikipedia.org

Geschiedenis Puerto Rico

De geschiedenis van Puerto Rico vóór de komst van de Europeanen is niet volledig met zekerheid vast te stellen. Wel weten historici dat de Taíno de dominante bevolkingsgroep op het eiland waren. Naar schatting leefden er tussen de 50.000 en 60.000 Taíno-indianen op Puerto Rico voordat de Europeanen arriveerden. Zij leefden van landbouw, visserij en handel met andere Caribische eilanden.

Na de komst van Columbus in 1493 tijdens zijn tweede reis naar Amerika werd Puerto Rico onderdeel van het Spaanse Rijk. Dit zou bijna vier eeuwen zo blijven. Onder Spaans bestuur groeide het eiland uit tot een belangrijke strategische locatie in het Caribisch gebied.

De Spaanse ontdekkingsreiziger Juan Ponce de León werd de eerste gouverneur van Puerto Rico. Vanuit het eiland gebruikten de Spanjaarden Puerto Rico als uitvalsbasis voor verdere kolonisatie en militaire controle in Amerika. Door de gunstige ligging werd het eiland al snel een belangrijk handels- en marine punt binnen het Spaanse Rijk.

Ligging van Puerto Rico. Bron: Wikipedia.org

Puerto Rico werd gedurende de koloniale periode meerdere keren aangevallen door Europese mogendheden, vaak als onderdeel van grotere oorlogen tussen Europese staten. Door de strategische ligging in het Caribisch gebied was het eiland namelijk enorm belangrijk voor het Spaanse Rijk

Zo probeerde England het eiland binnen te vallen in 1595 tijdens de Engels-Spaanse oorlog. Ook de Nederlanders vielen Puerto Rico aan in het kader van de Tachtigjarige Oorlog, waarin de Republiek vocht tegen Spanje.

Toch bleef Puerto Rico telkens in Spaanse handen. Dat kwam vooral doordat de Spanjaarden enorme verdedigingswerken bouwden rondom belangrijke havens en steden. Vooral de hoofdstad San Juan werd zwaar versterkt. Het bekendste fort hiervan is Castillo San Felipe del Morro, beter bekend als El Morro. Dit gigantische fort bewaakte de toegang tot de haven van San Juan en maakte het voor vijandelijke schepen extreem moeilijk om de stad binnen te dringen.

Door deze zware verdediging bleef Puerto Rico eeuwenlang een belangrijk en goed beschermd onderdeel van het Spaanse koloniale rijk in Amerika.

Het grote El Morro fort aan de kust. Bron:

Wikipedia.org

Veel van de oorspronkelijke bewoners van Puerto Rico kregen tijdens de Spaanse koloniale periode hetzelfde lot als veel andere inheemse bevolkingsgroepen in Amerika. De Taíno werden ingezet voor dwangarbeid en slavernij en stierven daarnaast massaal door Europese ziektes waar zij geen weerstand tegen hadden. Hierdoor stortte de oorspronkelijke bevolking van het eiland in relatief korte tijd grotendeels in.

Net zoals in veel andere Spaanse koloniën ontstonden er later ook op Puerto Rico verzetsbewegingen tegen het koloniale bestuur. Deze opstanden verliepen vaak minder grootschalig en minder gewelddadig dan in sommige andere delen van Latijns-Amerika, maar de roep om meer autonomie groeide wel steeds verder.

In 1897 kreeg Puerto Rico uiteindelijk zelfbestuur van het Spaanse Rijk na meerdere opstanden en politieke druk. Toch duurde deze autonomie maar kort. Slechts een jaar later verloor Spanje de Spaanse-Amerikaanse Oorlog van de Verenigde Staten. In het daaropvolgende Verdrag van Parijs werd Puerto Rico officieel overgedragen aan Amerika.

Ondanks dat de Verenigde Staten nu de controle over het eiland hadden, kreeg Puerto Rico in 1900 via de Foraker Act beperkte vormen van zelfbestuur en een eigen parlement. Puerto Rico mocht dus deels zichzelf besturen, maar bleef onder toezicht van Washington staan.

In 1914 pleitten Puerto Ricaanse politici zelfs voor volledige onafhankelijkheid van Amerika, maar dat voorstel werd afgewezen. Opvallend genoeg veranderde dit sentiment later gedeeltelijk. In de afgelopen decennia zijn er meerdere referenda gehouden waarin een groot deel van de stemmende Puerto Ricanen juist aangaf een officiële 51e staat van de Verenigde Staten te willen worden.

Tegelijkertijd blijft dit onderwerp gevoelig binnen Amerika zelf. Veel Amerikaanse politici willen Puerto Rico geen volledige staat maken, maar eerder behouden als een gebied met een speciale autonome status binnen de Verenigde Staten. Daardoor bevindt Puerto Rico zich vandaag de dag nog steeds in een unieke politieke tussenpositie: het is wel Amerikaans, maar geen volwaardige Amerikaanse staat.

Trots op roots

Desondanks dat Puerto Rico officieel onderdeel is van de Verenigde Staten, voelt het eiland cultureel totaal anders aan dan het Amerikaanse vasteland. Veel inwoners voelen zich in de eerste plaats Puerto Ricaans en pas daarna Amerikaans. Dat zie je terug in bijna alles op het eiland: de cultuur, muziek, keuken, politiek en vooral de taal.

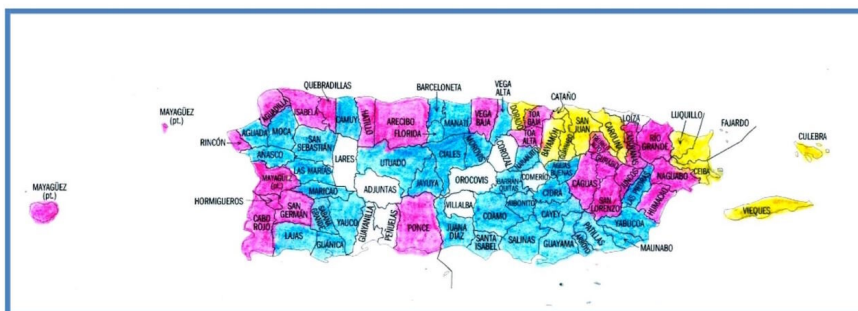
De Puerto Ricaanse identiteit is enorm sterk. Overal op het eiland zie je de Puerto Ricaanse vlag hangen en veel inwoners zijn trots op hun eigen geschiedenis en afkomst. Daarnaast heeft Puerto Rico al meer dan een eeuw een eigen parlement, een eigen politieke structuur en zelfs een eigen volkslied: La Borinqueña.

Maar het grootste verschil met de rest van Amerika is zonder twijfel de taal. Spaans is op Puerto Rico veruit de dominante taal en Engels wordt door veel inwoners eerder gezien als een tweede taal. Dat komt voornamelijk door de geschiedenis van het eiland.

In de eeuwen werd Spaans de voertaal van het dagelijks leven, onderwijs, politiek, religie en cultuur. Toen de Verenigde Staten de macht overnamen was de Spaanse identiteit dus al diep geworteld in de samenleving.

De Amerikanen probeerden in de twintigste eeuw wel om Engels meer te verspreiden op het eiland. Zo werd Engels op scholen verplicht en probeerde Washington het eiland cultureel sterker te "veramerikaniseren". Toch lukte dat nooit volledig. De bevolking bleef thuis, op straat en in de media vooral Spaans spreken.

Daardoor ontstaat een unieke situatie: Puerto Ricanen zijn juridisch Amerikaans staatsburger, maar cultureel voelen veel inwoners zich veel sterker verbonden met hun Spaanse en Caribische roots dan met de Engelstalige Amerikaanse identiteit.

Map 1: Municipalities with highest number of speakers who speak English "very well"

Het percentage vloeiend Engelse

sprekers in Puerto Rico. Bron: Puertoricoreport.com

Een belangrijk feit om te begrijpen is dat Puerto Rico een zogenoemd niet-geïncorporeerd territorium van de Verenigde Staten is. Dat betekent dat Amerika officieel de controle heeft over het gebied, maar dat Puerto Rico geen volwaardige Amerikaanse staat is. Hetzelfde geldt voor gebieden zoals de Amerikaanse Maagdeneilanden, Guam, Noordelijke Marianen en Amerikaans-Samoa.

Daardoor ontstond er altijd een soort tussenpositie. Puerto Rico behoort technisch gezien tot Amerika, maar is tegelijkertijd nooit volledig opgenomen in de Verenigde Staten zoals bijvoorbeeld Texas of Californië dat wel zijn. Zelfs de referenda waarin veel Puerto Ricanen aangaven een officiële Amerikaanse staat te willen worden, leidden uiteindelijk niet tot daadwerkelijke toetreding als 51e staat.

Je zou dus kunnen stellen dat Puerto Rico voor Amerika vooral een strategische “prijs” was na het winnen van de Spaanse–Amerikaanse oorlog. Toch heeft Amerika cultureel nooit dezelfde invloed gehad op Puerto Rico als Spanje daarvoor had.

Dat komt vooral doordat het eiland bijna vier eeuwen onderdeel was van het Spaanse Rijk. Die Spaanse invloed zie je vandaag de dag nog overal terug:

- in de taal
- in de architectuur
- in de religie
- in de muziek
- in de familiewaarden
- en in de algemene identiteit van het eiland

In 1902 werden zowel Engels als Spaans officieel erkend als talen van Puerto Rico. Toch bleef Spaans duidelijk de dominante moedertaal van de bevolking. Engels werd vaak pas later op school aangeleerd als tweede taal.

Een belangrijke rol hierin speelde de Asociación de Maestros de Puerto Rico, een lerarenorganisatie opgericht in 1912. Veel leraren vonden dat de Puerto Ricaanse identiteit behouden moest blijven en verzetten zich tegen volledige verengelsing van het onderwijs.

De Spaanse roots zijn slecht weg te slaan uit Puerto Rico.

Bron: Matadornetwork.com

Unieke situatie

Puerto Rico heeft binnen de Noord-Amerikaanse niet-geïncorporeerde territoria inderdaad een veel uniekere positie dan bijvoorbeeld de Amerikaanse Maagdeneilanden. Waar de Amerikaanse Maagdeneilanden nog altijd sterk functioneren als een klassiek overzees gebied van de Verenigde Staten, heeft Puerto Rico veel meer autonomie en een veel sterkere eigen identiteit ontwikkeld.

Zo hebben de Amerikaanse Maagdeneilanden geen volledige eigen grondwet en geldt daar grotendeels direct de Amerikaanse wetgeving. Ook is Engels daar duidelijk de dominante taal en wordt het gebied vaak nog gezien als een traditionele Amerikaanse kolonie of overzees territorium.

Bij Puerto Rico ligt dat compleet anders. Het eiland heeft:

- een eigen grondwet
- een eigen politiek systeem
- een eigen parlement
- een eigen nationale identiteit

Die grondwet werd bovendien sterk beïnvloed door Spaanse juridische tradities uit de koloniale periode. Puerto Rico functioneert daardoor meer als een autonoom verlengstuk van Amerika dan als een standaard territorium.

Toch roept dat meteen een logische vraag op: als Puerto Rico cultureel zo authentiek en zelfstandig is, waarom kiest het eiland dan niet massaal voor volledige onafhankelijkheid?

Het antwoord ligt vooral bij de praktische voordelen van de band met Amerika. Uit meerdere referenda blijkt namelijk dat een groot deel van de stemmende Puerto Ricanen juist dichter bij Amerika wil horen:

- ongeveer 58,6% kiest voor volledige Amerikaanse deelstaatstatus
- ongeveer 29,6% wil meer zelfstandigheid, maar mét behoud van banden met Amerika
- slechts ongeveer 11,8% steunt volledige onafhankelijkheid

Voor veel inwoners wegen de voordelen van de Amerikaanse connectie zwaar mee. Puerto Ricanen hebben namelijk:

- een Amerikaans paspoort
- toegang tot Amerikaanse sociale voorzieningen
- militaire bescherming
- economische steun
- vrij reizen naar het Amerikaanse vasteland
- toegang tot de Amerikaanse arbeidsmarkt

Vooral economisch is Puerto Rico sterk afhankelijk geworden van de Verenigde Staten. Volledige onafhankelijkheid brengt daardoor voor veel inwoners onzekerheid met zich mee. Veel Puerto Ricanen voelen zich cultureel misschien geen typische Amerikanen, maar zien tegelijkertijd wel de voordelen van het Amerikaanse systeem.

Conclusie

Puerto Rico is een eiland met een lange en complexe geschiedenis van kolonisatie en buitenlandse overheersing. Eerst vier eeuwen onder het Spanish Empire, later onder controle van de Verenigde Staten. Toch heeft Puerto Rico, ondanks al die invloeden, altijd een opvallend sterke eigen identiteit weten te behouden.

Of Puerto Rico ooit volledig onafhankelijk zal worden, blijft moeilijk te voorspellen. De kans bestaat zeker dat het debat hierover in de toekomst opnieuw groter wordt, vooral omdat de Puerto Ricaanse identiteit zo sterk

aanwezig blijft. Maar voorlopig lijkt een groot deel van de bevolking liever vast te houden aan de voordelen van de Amerikaanse connectie.

Dat maakt Puerto Rico misschien wel een van de meest unieke gebieden ter wereld: juridisch verbonden aan Amerika, cultureel diep geworteld in het Spaanse en Caribische verleden en politiek ergens tussen autonomie, deelstaatstatus en onafhankelijkheid in.

Daardoor hebben artiesten zoals Bad Bunny vanzelfsprekend alle recht om zichzelf Amerikaan te noemen. Puerto Ricanen zijn officieel Amerikaanse staatsburgers. Tegelijkertijd laat de discussie rondom taal en identiteit tijdens bijvoorbeeld de Super Bowl zien hoe ingewikkeld het begrip “Amerikaanse identiteit” eigenlijk is.

Ironisch genoeg stammen veel Puerto Ricanen deels af van de oorspronkelijke bewoners van het Caribisch gebied, zoals de Taíno, gecombineerd met Spaanse invloeden. Daarmee hebben zij historisch gezien juist diepere wortels in Amerika dan veel inwoners van het Amerikaanse vasteland waarvan de voorouders pas eeuwen later uit Europa kwamen.

Ben je nieuwsgierig geworden na dit artikel of wil je meer van dit soort unieke verhalen lezen? Neem dan een kijkje bij mijn andere artikelen op de site www.achterdewereldkaart.com

